

توده‌های محلی سیر خوزستان، بررسی، ارزیابی و مقایسه عملکرد لاین‌های انتخابی آنها

مهرداد طاوسی^۱ لیلیا بهبهانی^۱

۱- کارشناس ارشد مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان

پنج توده محلی سیر خوزستان (سفید رامهرمز، باغملک، نشان بهبهان، بنفش رامهرمز، میداوود) پس از شناسایی و جمع‌آوری کشت گردیده، مورد بررسی و سلکسیون قرار گرفتند. توده‌های سیر محلی مخلوطی از فنوتیپ‌ها و ژنوتیپ‌های مختلف از لحاظ رنگ، اندازه، شکل و تعداد سیرچه می‌باشد، و این اختلاط از بازارپسندی و قیمت آن‌ها می‌کاهد. توده‌های سیر خوزستان از سیرهای شمال و همدان ریزتر می‌باشند ولی از طعم و کیفیت خوراکی مطلوب‌تری برخوردارند. هم‌چنین از لحاظ مقایسه تاریخ کاشت و برداشت، سیرهای خوزستان زودتر به بازار عرضه می‌شوند و توانایی اشغال بازارهای صادراتی را در آن زمان دارا هستند. در طول داشت از مراحل رشد و نمو و خصوصیات مورفولوژیکی هر توده به طور جداگانه من جمله جوانه‌زنی، درصد سبز شدن، یکنواختی، سطحی بودن پیازها در خاک، وجود ساقه گلدهنده یادداشت‌برداری لازم به عمل آمد. پس از برداشت، پیازها از لحاظ رنگ سیر و سیرچه، رنگ و تعداد پوسته‌ها، قطر و طول سیر و سیرچه، تعداد سیرچه، و یگورپتی یادداشت‌برداری شدند که براساس همین

خصوصیات، ۱۷۳ لاین برتر به صورت جداگانه سلکسیون شدند. تک بوته‌های سلکسیون شده مورد آزمون بارنتل قرار گرفتند که نتایج نشان‌دهنده یکنواختی و همگنی در توده اصلاح شده جدید می‌باشد. در سال دوم لاین‌های انتخابی به همراه شاهد‌ها (۵ توده محلی) براساس آزمایش مقایسه عملکرد مقدماتی (*Augmented design*) مورد ارزیابی قرار گرفتند که ۱۰ لاین از خود برتری نشان داده که به همراه ۱۳ لاین دیگر که عملکرد بالایی داشتند، جهت تحقیقات بعدی معرفی گردیدند. در مقایسه توده‌ها به روش *LSD* توده میداوود نسبت به سایر توده‌ها از عملکرد بالاتری برخوردار بود. هم چنین مشخص گردید که صفت سطحی بودن پیازها در خاک رابطه مثبت و مستقیمی با قطر سیر حاصله دارد. هم چنین سیرهای با پوسته خارجی کاملاً سفید و با دارا بودن پوسته سیرچه کاملاً بنفش خصوصیات برتری نسبت به دیگر تیپ‌های سیر دارند که این دو مورد در برنامه‌های اصلاحی و سلکسیون توده‌های سیر بسیار حائز اهمیت می‌باشد و باید به عنوان خصوصیت گزینشی مد نظر قرار گیرد.